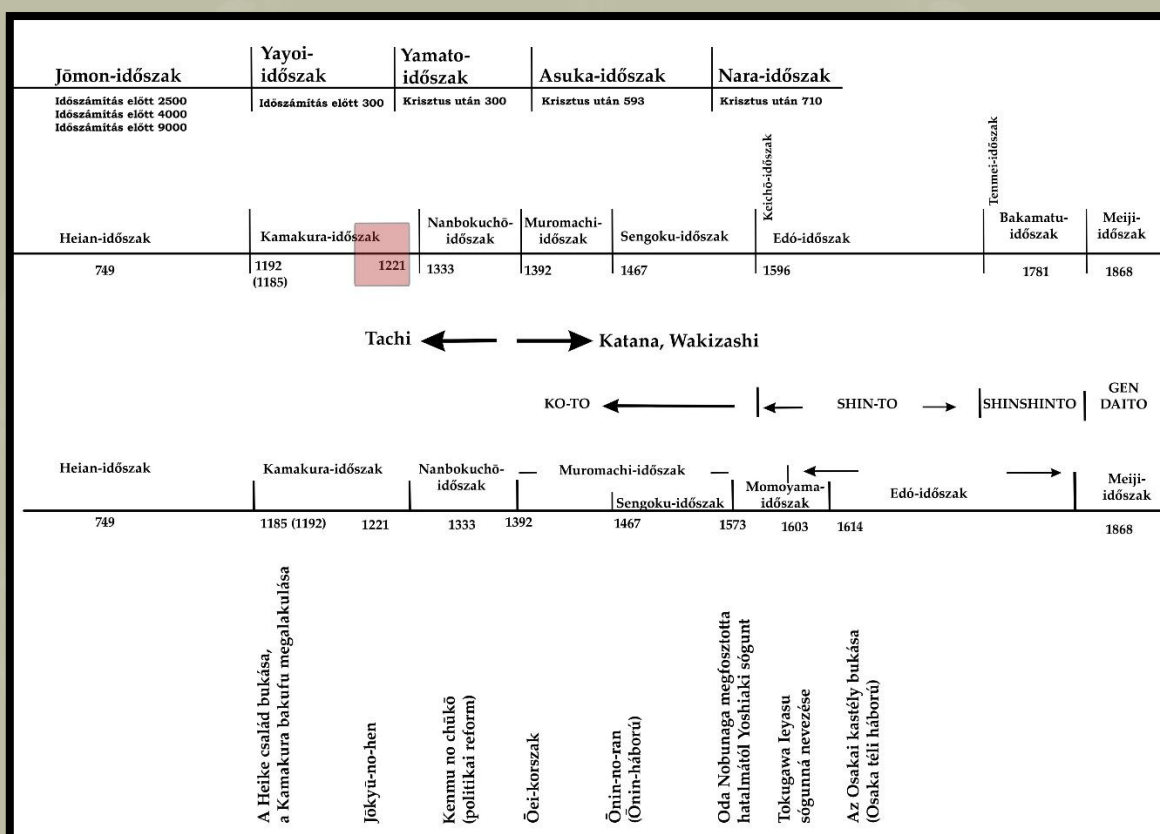

Késő Kamakura-korszak: Genkō (mongol inváziók)

GENKŌ 元寇 (1274 és 1281)

Kublai kán, Dzsingisz kán unokája, 1274-ben és 1281-ben kétszer is megkísérelte Japán megszállását. Mindkét alkalommal a japán partokat hatalmas tájfun sújtotta. A mongolok több ezer katonát és jelentős mennyiségű hadianyagot szállító hajókkal érkeztek. A korlátozott part menti területek, különösen *Kyushu* környékén, arra kényszerítették a flottát, hogy rendkívül közel egymáshoz, sorban álljanak. Amikor az erős vihar elérte a hajókat, azok megingottak és összeütköztek egymással, és számos hajó felborult. Sok katona a tengerbe esett, megfulladt, az ellátmány pedig a vízbe veszett.

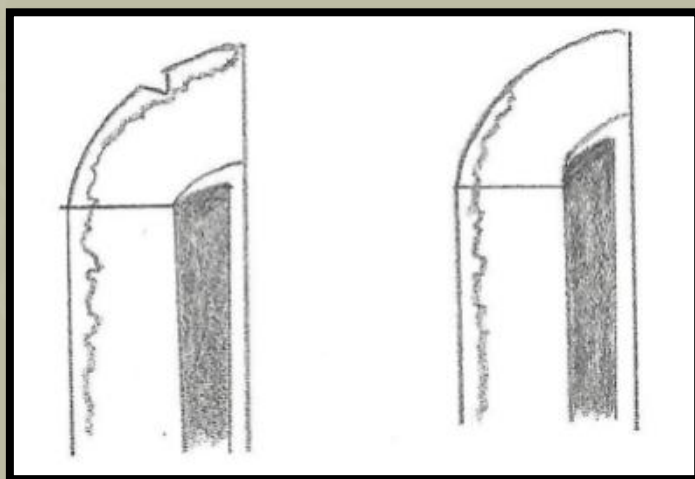
Bár a mongol erők partra szálltak, és harcba szálltak a japán csapatokkal, a pusztító tájfun és a hajótörések következtében kénytelenek voltak visszavonulni. Az események nyomán Japán megmenekült, és ebből született a híres „*kamikaze*” („isten szél”) kifejezés.

A mongolok fegyverzete messze meghaladta a japánokét. Olyan fegyverekkel rendelkeztek, amelyek a japán hadviselésben ismeretlenek voltak, és csoportos harci taktikájuk jóval hatékonyabbnak bizonyult a japánok egy az egy elleni küzdelménél.

A mongol invázió tapasztalatai rávilágítottak arra, hogy az *ikubi-kissaki* stílusú kardok fejlesztésre szorulnak. A csaták során a kardok leggyakrabban sérült része a *kissaki* – a penge hegye – volt. A mongol háborúk idején a japán katonák elsősorban *ikubi-kissaki tachi* kardokat használtak, melyek rövid *kissaki* résszel rendelkeztek.

Amikor a sérült *kissaki* részt újraélezték, a *yakiba* (edzett rész) felső része gyakran eltűnt, míg a *hi* (horony) túl magasra emelkedett a *boshi* területére (a penge felső háromszög alakú részébe). Ennek következtében a rövid *ikubi-kissaki* még rövidebbé vált, a *hi* pedig esztétikailag zavaró módon nyúlt a *boshi*-ra. Funkcionális szempontból is problémát jelentett ez a konstrukció, mivel a vágás és a penge egyensúlya nem volt optimális.

A fenti hiányosságok kompenzálására a *Kamakura*-korszak második felében fokozatosan kialakult egy új stílus, amely mind esztétikai, mind funkcionális szempontból javított az *ikubi-kissaki* problémáin.

A *Kamakura*-korszak második felében a kardkovácsok új stílust kezdtek kialakítani az *ikubi-kissaki* hibáinak orvoslására. Emellett a mongol inváziók elhárítása után megnövekedett japán büszkeség és önbizalom a kardok megjelenésében is tükröződött: a *hamon* (edzésmintázat) és a penge formája erőteljesebb, markánsabb és mutatósabb lett.

A *Kamakura*-vidék a *Hōjō*-család uralma alatt politikai és kulturális központként virágzott. Ebben az időszakban számos neves kardkovács költözött Kamakurába Bizenből, Kiotóból és más régiókból, hogy új stílust fejlesszen ki. E folyamat eredményeként alakult ki a *Sōshū-den* stílus (*Sōshū* a mai *Kanagawa*-vidéknek felel meg), amely a korszak egyik legjelentősebb kardkészítési irányzatává vált. Ekkor jelentek meg a történelemben a leghíresebb és legkiválóbb kardkovácsok.

Közülük kiemelkedik *Gorō-nyūdō Masamune* (五郎入道正宗), akinek munkássága a japán kardkészítés csúcsát képviseli. *Masamune* sírja Kamakurában, a *Honkaku-ji* templomban található, mindössze öt-hat perces sétára a *Kamakura* vasútállomástól, és ma is könnyen meglátogatható.

Amikor *Mori Sensei* kardtanulmányozó csoportjába jártam, egyik tanuló társam *Masamune* huszonnegyedik generációs leszármazottja volt. Bár már nem viseli a *Masamune* nevet, továbbra is kivételes kardokat készít Kamakurában, emellett magas minőségű konyhakéseket is gyárt. Üzlete a *Masamune Kogei* (正宗工芸) nevet viseli, és a *Kamakura* vasútállomástól mindössze rövid sétára található. A pontos helyszínt a vasútállomás információs pultjánál lehet érdeklődni.

Tsunahiro Yamamura úr és a szejő.

Honkaku-ji templom.

2. rész

Genkō (元寇): A mongol invázió

A 13. fejezetben a mongol inváziót csupán vázlatosan ismertettük; itt egy részletesebb áttekintést nyújtunk. A Mongol Birodalom a 13. és 14. században a mai Mongóliától Kelet-Európáig terjedt, és a korszak egyik legnagyobb hatalmát képviselte. Dzsingisz kán unokája, Kublai kán, többször is hivatalos leveleket küldött Japánnak, amelyekben követelte, hogy az ország a Yuan-dinasztia (元) függő államává váljon, és adót fizessen a birodalomnak. Amennyiben Japán nem teljesítette volna a követeléseket, Kublai kán megszállással fenyegetett.

A *Kamakura Bakufu* (kormány) élén álló *Hōjō Tokimune* (北条時宗) többször elutasította és figyelmen kívül hagyta a leveleket, ami végül a Mongol Birodalom két inváziójához vezetett. Hagyományosan úgy tartják, hogy mindkét alkalommal hatalmas tájfun sújtotta Japánt, és ezek a természeti csapások visszaverték a mongolokat. Bár ez a népszerű narratíva részben igaz, a valós történet sokkal összetettebb, amelyben a katonai taktikák, a japán védelmi rendszerek és a stratégiai hibák is jelentős szerepet játszottak.

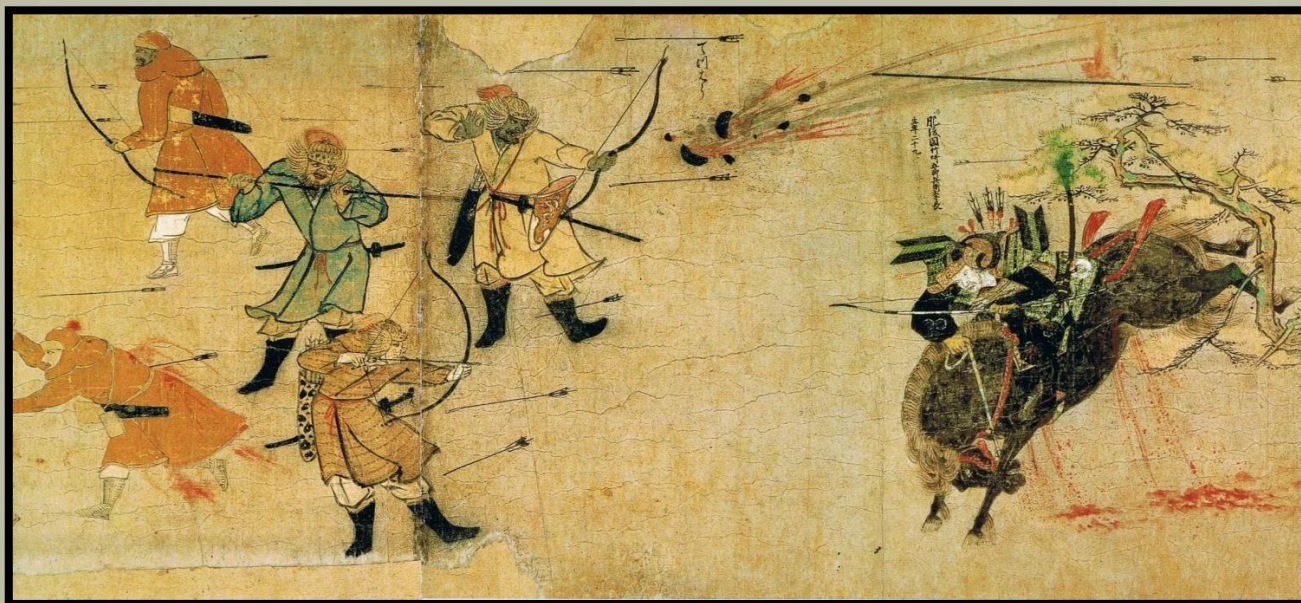
Bun'ei-no-eki (文永の役) – 1274

Az első mongol inváziót *Bun'ei-no-eki* néven ismerjük. 1274 októberének elején körülbelül 40 000 fős mongol-han-koreai sereget szállító 900 hajó indult el a Koreai-félszigetről Japán felé.

A hadjárat első állomása a *Tsushima*-sziget (対馬) volt, ahol a mongol erők felégették a falvakat, és számos civil lakost, köztük a sziget lakóit is megöltek. A foglyul ejtett falusiakat rabszolgaként küldték a mongol vezetőknek, ami rendkívül szomorú és tragikus látványt nyújtott.

A mongolok ezt követően az *Iki*-szigetre (壱岐の島), a *Hizen* partjára (肥前), a *Hirado*-szigetre (平戸), a *Taka*-szigetre (鷹島), majd a *Hakata*-öbölbe (博多) vonultak. Minden állomáson hasonlóan katasztrofális jelenetek zajlottak: a csaták során nagyszámú japán katona és civil veszítette életét. A *Kamakura Bakufu* jelentős számú szamuráj csapatot küldött a frontvonalra, és bár a japán erők időnként viasszaszorították a mongol támadókat, a csatákat gyakran vesztesként zárták. Emellett sok japán feleséget és gyermeket foglyul ejtettek a csatatér közelében.

Végül egyetlen japán katona sem mert szembeszállni a mongolokkal. Bár a mongol nyilak rövidek és önmagukban nem voltak túl erősek, hegyükre mérget kentek, és tömegesen lőtték ki őket, mintha eső hullana. Emellett a japánok ekkor találkoztak először lőfegyverekkel, amelyek robbanó hangja megijesztette a lovakat és a szamurájokat egyaránt.

A japán csapatok kénytelenek voltak visszavonulni, és a helyzet rendkívül kilátástalannak tűnt. Ám egy reggel váratlan fordulat következett: az összes mongol hajó eltűnt a partról. 1274. október 21-én reggel (a mai naptár szerint november 19-én) a mongolok teljesen visszavonultak a *Hakata*-öbölből, anélkül, hogy Japán csapatait legyőzték volna. A mongolok végül úgy döntöttek, hogy feladják a harcot, és visszatérnek hazájukba. Bár a csaták során bizonyos sikereket értek el, jelentős veszteségeket szenvedtek: elvesztették sok katonájukat és a hadsereg egyik kulcsfiguráját is.

Ráadásul rájöttek, hogy a japán ellenállás egyre szélesebb területeken erősödik, és nem számíthatnak gyors erősítésre hazájukból. Fegyverkészleteik is fogyóban voltak.

A visszavonulás során azonban komoly természeti akadályokkal kellett szembenézniük. Október végén (a mai naptár szerint novemberben) a *Hakata* és Korea közötti tengeri szakasz, a *Genkai Nada* (玄界灘), rendkívül veszélyes volt a szeszélyes időjárás miatt. Ezen a szakaszon csak tiszta idő és kedvező déli szél esetén lehetett biztonságosan átkelni. A mongolok azonban éjszaka indultak vissza, ami végzetes hibának bizonyult. Bár talán elérték a rövid ideig tartó déli szelet, az hamar elmúlt, és a flotta a szokásos heves viharba került.

Ennek következtében sok hajó ütközött egymással, zátonyra futott, felborult, és a fedélzeten tartózkodó katonák a tengerbe estek. Japán partjainál több száz hajó maradványait találták, és e pusztító események döntő szerepet játszottak a mongol invázió kudarcában.

A mongol invázió ezzel véget ért, és ezt a háborút *Bun'ei-no-eki* (文永の役) néven ismerjük. A mongolok jelentős veszteségeket szenvedtek: nagyszámú katonát, hajót, élelmet és fegyvert vesztek. Ugyanakkor a legnagyobb terhet Korea viselte, mivel a mongolok kényszerítették az országot, hogy embereket, élelmiszert és hadianyagot szállítson számukra.

A háborút követően Koreában főként idősebb férfiak és gyermekek maradtak, akik képesek voltak ellátni a mezőgazdasági munkát. Az országot tovább súlyosbította a természeti csapások sorozata: aszály és hosszan tartó esőzések nehezítették a mindennapi életet és a mezőgazdasági termelést.

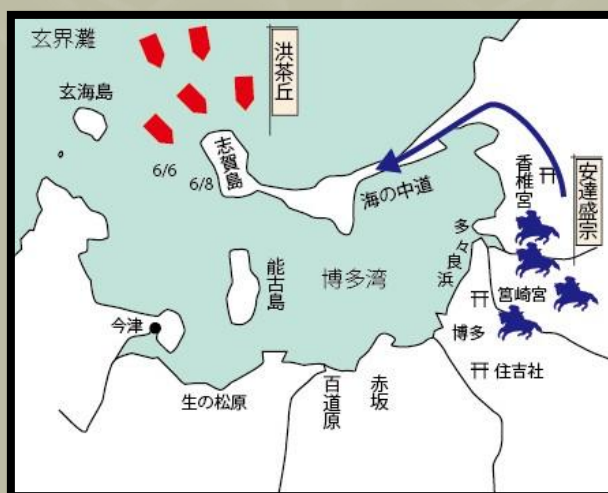
Kōan-no-eki (弘安の役) – 1281

A második mongol inváziót *Kōan-no-eki* néven ismerjük, és 1281-ben zajlott le. Az első japán inváziós kísérletet követően Kublai kán folyamatosan követeket küldött Japánba, hogy az országot a Mongol Birodalom függő területévé nyilvánítsák. A *Kamakura Bakufu* azonban továbbra is elutasította a követeket, és egyes esetekben meg is ölték őket.

1281-ben Kublai kán végül úgy döntött, hogy újra megtámadja Japánt. Bár legfőbb tanácsadói igyekeztek lebeszélni a tervről, hivatkozva az óceán veszélyességére, a távolságra és az ország relatív jelentéktelenségére, Kublai kán ragaszkodott a támadáshoz. Ez a döntés vezette a Mongol Birodalmat a második inváziós hadjáratához, amely a történelem egyik legismertebb japán–mongol összecsapásává vált.

Ezúttal a mongol haderő két külön csapatban érkezett Japánhoz. A keleti útvonalon haladó egység 40 000 katonát szállító 900 hajóból állt, míg a déli útvonalon haladó haderő 100 000 katonával és 3500 hajóval érkezett, így ez volt a történelem legnagyobb létszámú inváziós hadserege. A terv szerint mindkét csapat a kijelölt kikötőből indult, és június 15-re az *Iki*-szigeten (壱岐の島) egyesültek volna, hogy közösen folytassák a hadjáratot.

A keleti útvonalon haladó csapat hamarabb érkezett meg, mint a déli. Ahelyett, hogy megvárták volna az érkező déli egységet, önállóan megkezdték a *Hakata*-öböl (博多) ostromát. Azonban a *Bun'ei-no-eki* során szerzett tapasztalatok alapján Japán felkészült a védelemre: egy 20 kilométer hosszú kőfalat építettek, amely 3 méter magas és 2 méter vastag volt. Ennek következtében a keleti csapat kénytelen volt feladni a *Hakata*-i partraszállást, és át kellett vonulnia a *Shika-no Shima*-szigetre (志賀島). Itt a harc kezdetben kiegyenlített volt a japán erőkkel, de végül a keleti csapat vereséget szenvedett, visszavonult az *Iki*-szigetre, és úgy döntött, hogy megvárja a déli csapat érkezését.

A déli útvonalon haladó egység azonban soha nem érkezett meg, mivel megváltoztatták eredeti terveiket. Eközben a keleti csapat tagjai közül több mint 3000 fő hunyt el járvány következtében. Bár néhány vezető azt javasolta, hogy a nehéz körülmények miatt térjenek vissza, végül úgy döntöttek, hogy a déli csapat érkezéséig várakoznak, amíg az élelmiszerkészletük engedi.

Eközben a déli útvonalon haladó mongol csapat úgy döntött, hogy a *Dzaifu* (太宰府) közelében fekvő *Hirado*-szigetre (平戸島) tart, mivel *Dzaifu* volt az invázió utolsó és legfontosabb célpontja. Később a keleti útvonalon haladó csapat felismerte, hogy déli társai *Hirado* felé tartanak. Végül a két haderő *Hirado*-szigeten egyesült, majd mindkét csapat a közeli *Takashima*-szigeten (鷹島) állomásozott. A szigeten azonban rendkívül erős árapály volt, ami jelentősen megnehezítette a hajók manőverezését.

Eközben körülbelül 60 000 japán katona vonult a mongolok állomáshelye felé. Mielőtt azonban a japán erők megérkeztek volna, 1281. július 30-án hatalmas tájfun csapott le a mongol flotta fölé. A hajók egymásnak ütköztek, sok egység elsüllyedt, és a fedélzeten tartózkodók a vízbe estek, többen megfulladtak.

Ekkor már körülbelül három hónap telt el azóta, hogy a keleti útvonalon haladó csapat május elején elindult Mongóliából. Észak-*Kjusú* (九州) területén július és szeptember között átlagosan 3,2 tájfun fordul elő. Tekintve, hogy a mongolok körülbelül három hónapot töltöttek a tengeren és Japán partjainál, előbb-utóbb elkerülhetetlen lett volna, hogy tájfunba kerüljenek.

A *Ko'an-no-eki* csatában a Mongol Birodalom haditengerészetének körülbelül kétharmadát elvesztette. Bár mindkét inváziós kísérlet kudarcba fulladt, Kublai kán továbbra is ragaszkodott Japán újbóli megtámadásához, figyelmen kívül hagyva tanácsadói ellenvetéseit.

Végül a hadjáratot előbb elhalasztották, majd végleg lemondtak róla, mivel számos belső lázadás és társadalmi felfordulás történt, valamint elfogytak a hajóépítéshez szükséges faanyagok. Nem sokkal később, 1294-ben, Kublai kán elhunyt.

A mongol történelmi feljegyzések szerint a mongol tisztviselők nagyra értékelték a japán kardokat. Egyes források szerint az egyik fő oka annak, hogy Japán legyőzése nem bizonyult könnyűnek, a hosszú és éles kardok használata volt. A mongol invázió tapasztalatai jelentősen befolyásolták a kardkészítést, különösen az *ikubi-kissaki* (猪首切先) típusú kardokat, amelyek átalakultak, és létrejött az új *Sōshū-den* (相州伝) stílus.

A következő fejezet a *Sōshū-den* kardok kialakulásával és jellemzőivel foglalkozik.

A fordítás az alábbi cikk felhasználásával történt: <https://studyingjapaneseswords.com/2019/03/14/49-part-2-of-14late-kamakura-period-%e9%8e%8c%e5%80%89%e5%be%8c%e6%9c%9f%e6%ad%b4%e5%8f%b2/>